

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**Факультет музичного мистецтва
Кафедра естрадного та народного співу**

ОСНОВИ ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА

Програмата навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво», ОП «Естрадний спів»

Харків – 2023

УДК 784
О-75

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 9 від 29.03.2023 р.)

Рецензенти:

Манько С. Б. кандидат мистецтвознавства, зав. кафедри естрадного та народного співу
Харківської державної академії культури

Щепакін В. М. доктор мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та історії музики
Харківської державної академії культури

Укладач:

Т. М. Теслер, старший викладач, кандидат мистецтвознавства

О-75 Основи вокального виконавства : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», спеціалізації «Естрадний спів» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музич. мистецтва, Каф. естрадного та нар. співу ; [уклад. Т. М. Теслер]. Харків : ХДАК, 2023.17 с.

Зміст курсу розкриває методико-теоретичну базу вокального виконавства, основні властивості акустики голосового апарату, основні етапи формування та становлення естрадного вокального голосу; розширення музично-історичного круговиду в галузі вокального виконавства.

Для викладачів, бакалаврів спеціальності 025 «Музичне мистецтво», спеціалізації «Естрадний спів», для слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 784(073)

© Харківська державна академія культури, 2023 р.
© Теслер Т. М., 2023 р.

I. Опис навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань - 02 Культура і мистецтво	Вибіркова (КЗВ)	
	Спеціальність - 025 Музичне мистецтво Естрадний спів		
Загальна кількість годин - 180	Освітньо-професійна / освітньо-наукова програма	Рік підготовки:	
		2-й	
Тижневих годин для навчання: самостійної роботи здобувача - 120	перший (бакалаврський) / рівень вищої освіти	Семестр	
		3-й	
		Лекції	
		52 год.	
		семінарські	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		120 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для навчання – 60/120

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – є розвиток знань та умінь, необхідних для майбутньої фахової діяльності бакалавра музичного мистецтва; надання методико-теоретичної бази у галузі вокального виконавства майбутнім артистам-вокалістам для їх подальшої кваліфікованої професійної діяльності; ознайомлення здобувачів з основними властивостями акустики голосового апарату; ознайомлення з основними етапами формування та становлення естрадного вокального голосу; розширення музично-історичного круговиду здобувачів в галузі вокального виконавства; виховання фахівців високого рівня, відповідно кваліфікації «бакалавр» (з кваліфікаційним рівнем «артист-вокаліст (соліст)»).

III. Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	<p>ЗК 1 Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння музично-професійної діяльності.</p> <p>ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p>
-------------------------	--

	<p>ЗК 5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7 Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 12 Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 14 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 18 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, осмислювати власний досвід та передавати його іншим у процесі викладання.</p>
<p>Фахові компетентності</p>	<p>СК 3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.</p> <p>СК4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.</p> <p>СК 5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>СК 6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.</p> <p>СК 7 Здатність володіти науково-аналітичним апаратом, використовувати професійні знання у практичній діяльності.</p> <p>СК 10 Здатність застосовувати базові знання провідних музичнотеоретичних систем та концепцій.</p> <p>СК 11 Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової діяльності вокаліста (виконавця / викладача).</p> <p>СК 12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.</p> <p>СК 17 Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської, педагогічної діяльності.</p> <p>СК 18 Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.</p> <p>СК 24 Здатність оперативно застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в вокальному класі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків.</p>

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної / освітньо-наукової програми).

ПРН	<p>РН 3 Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.</p> <p>РН 4 Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.</p> <p>РН 5 Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.</p> <p>РН 6 Демонструвати спроможність до осягнення історико-теоретичних проблем в галузі музичного мистецтва та виконання самостійної роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію</p> <p>РН 7 Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.</p> <p>РН 8 Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>РН 11 Застосовувати теоретичні знання з теорії та історії вокального виконавства, стилів та напрямів естрадної музики у вокально-виконавській та педагогічній діяльності.</p> <p>РН 12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>РН 13 Вміти здійснювати педагогічну діяльність.</p> <p>РН 14 Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання вокалу.</p> <p>РН 15 Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p> <p>РН 17 Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.</p> <p>РН 24 Володіти методами опрацювання методичної літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу для подальшої розробки методики викладання фахових дисциплін.</p>
-----	--

Основний засіб діагностики успішності навчання — залік.

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового іспиту, участь у лекційних заняттях, відповіді на семінарах, виконання завдань для самостійної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання:

1. Високий рівень знання матеріалу курсу (90–100 балів, А, відмінно):
 - вільне володіння понятійним апаратом,
 - вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на різні питання;
 - високий рівень виконання програмних завдань.
2. Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74–89 балів, С, В, добре):
 - добре володіння основними термінами і поняттями,
 - досить вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на основні питання;

- добрий рівень виконання програмних завдань.
- 3. Посередній рівень знання матеріалу курсу (60–73 балів, D, E, задовільно):
 - посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,
 - недостатньо вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на окремі питання;
 - посередній рівень виконання програмних завдань.
- 4. Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35–59 балів, FX, незадовільно):
 - незнання окремих термінів та понять,
 - незнання основного матеріалу курсу і неспроможність відповісти на більшість питань;
 - незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.
- 5. Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0–34 бали, F, незадовільно):
 - незнання основних термінів та понять,
 - незнання матеріалу курсу і неспроможність відповісти на питання;
 - нездатність до виконання більшості програмних завдань.

IV. Зміст і структура дисципліни

Структура навчальної дисципліни складається з 2-х розділів, які охоплюють 11 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими.

Розділ 1. Акустика голосового апарату (8 тем);

Розділ 2. Співацькі навички в вокальному виконавстві (9 тем).

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, рефератів, презентацій, кейсів, якості виконання самостійної роботи тощо.

V. Тематичний план курсу (денна форми навчання)

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с	лаб	Інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1						
Акустика голосового апарату						
1. Загальний огляд літератури з вокального мистецтва в галузі сольного співу.	10	3				7
2. Співацький голос – акустичне явище.	10	3				7
3. Звуки тонові та шумові. Висота звуку. Сила звуку.	10	3				7
4. Тембр звуку.	10	3				7
5. Резонаторна система голосу. Резонатори голосу.	10	3				7
6. Техніка співу та її зв'язок з виконавськими завданнями.	10	3				7
7. Роль розвитку музикальності в процесі постанови голосу.	10	3				7
8. Підбір виконавських прийомів та їх зв'язок з розвитком музичного мислення.	12	3	2			7
Разом	82	24	2			56

Розділ 2. Співацькі навички в вокальному виконавстві						
9. Співацький голос.	10	3				7
10. Роль та розвиток слуху. Вокальний слух.	12	3	2			7
11. Взаємодія дихання з іншими частинами голосового апарату.	12	4				8
12. Дихання при співацькому звукоутворенні.	10	3				7
13. Робота гортані у співі.	10	3				7
14. Голосові м'язи. Побудова гортані.	10	3				7
15. Регістри голосу. Регістри чоловічого голосу, регістри жіночого голосу. Мікст.	10	3	2			7
16. Робота артикуляційного апарату в співі. Губи, язик, м'яке піднебіння під час співу.	10	3				7
17. Дефекти голосу.	14	3	2			7
Разом	98	28	6			64
Усього годин	180	52	8			80

VI. Зміст курсу

Розділ 1. Акустика голосового апарату

Тема 1. Загальний огляд літератури з вокального мистецтва в галузі сольного співу.

Вокальне мистецтво та його функції. Особливості та різновиди вокального мистецтва. Сутність та завдання наукових досліджень в сучасному вокальному мистецтві.

Тема 2. Співацький голос – акустичне явище.

Співацький голос. Виникнення та розповсюдження звуку. Витоки співочого голосу.

Тема 3. Звуки тонові та шумові. Висота звуку. Сила звуку.

Визначення звуку тонові та шумові. Частоти та функції голосу які впливають на висоту звуку. Сила звуку голосового апарату.

Тема 4. Тембр звуку.

Визначення тембру. Тембр як індивідуальна особливість вокаліста. Вимоги які впливають на тембр. Основний тон та обертони коливального звуку.

Тема 5. Резонаторна система голосу. Резонатори голосу.

Загальне визначення явищу резонанс. Резонаторна система голосового апарату: види резонаторів. Значення резонаторів голосу під час співу. Вимоги які впливають на роботу резонаторної системи. Голосова щілина, форманти голосних звуків.

Тема 6. Техніка співу та її зв'язок з виконавськими завданнями.

Вокальна техніка та її різновиди. Фізіологічні процеси впливу на виконання поставлених завдань.

Тема 7. Роль розвитку музичальності в процесі постанови голосу.

Вокальної техніка та музичальність. Розвиток музичного мислення, творчі фантазії. Розвиток музичальності та музичного почуття.

Тема 8. Підбір виконавських прийомів та їх зв'язок з розвитком музичного мислення.

Співочі стереотипи та умови, які сприяють їх виробленню. Схеми процесу навчання. Етапи розвитку співочих рухливих навичок. Фази уточнення вокальних прийомів.

Семінарське заняття: Співочий голос як акустичне явище – 2 год.

Тема 9. Співацький голос.

Професійний голос, самодіяльний голос. Основні характеристики співочого голосу. Основні визначення: діапазон голосу, польотність, вібратор, сила, тембр.

Тема 10. Роль та розвиток слуху. Вокальний слух.

Закони розвитку музичного слуху. Види слуху: активний, пасивний. М'язові відчуття та звукові відчуття в голосі вокаліста. Вокальний слух.

Семінарське заняття: Акустика голосового апарату – 2 год.

Тема 11. Взаємодія дихання з іншими частинами голосового апарату.

Гортань та дихання в процесі звукоутворення. Артикуляційний апарат та дихання в процесі вокалізації.

Тема 12. Дихання при співацькому звукоутворенні.

Дихання як ведучий фактор в звукоутворенні. Діафрагма в процесі вокалізації. Типи дихання. Організація співоного видиху. Вправи на дихання (мовна та вокальна позиція).

Тема 13. Робота гортані у співі. Побудова гортані.

Побудова гортані. Робота гортані під час співу. Відчуття гортані в співі.

Тема 14. Голосові м'язи.

Голосові м'язи. Теорія голосоутворення. Типи атаки звуку з прикладами під звукоутворення та співу.

Тема 15. Регістри голосу. Регістри чоловічого голосу, регістри жіночого голосу.

Мікст.

Регістрова побудова голосу. Регістри чоловічого голосу. Регістри жіночого голосу. Прикриття голосу. Згладжування регістрів під час співу. Мікст.

Семінарське заняття: Співацький голос та його характеристика – 2 год.

Тема 16. Робота артикуляційного апарату в співі. Губи, язик, м'яке піднебіння під час співу.

Дикція та артикуляція. Робота артикуляційного апарату в мові. Артикуляція при переході від мови до співу. Робота губ, язика, м'якого піднебіння під час співу.

Тема 17. Дефекти голосу.

Види дефекту голосу. Робота над усуненням дефектів голосу (форсоване звучання, носовий призвук, затиснення нижньої щелепи, детонація). Вправи на визволення голосу.

Семінарське заняття: Співацьке дихання. Резонаторна система голосу – 2 год.

VII. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Розділ 1. Акустика голосового апарату

Тема 1. Загальний огляд літератури з вокального мистецтва в галузі сольного співу.

Самостійна робота: Вокальне мистецтво в галузі сольного співу – 7 год.

Мета: опанувати літературу та поглибити знання з вокального мистецтва.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Поняття вокальне мистецтво та його функції.
2. Особливості та різновиди вокального мистецтва.
3. Сутність та завдання наукових досліджень, їх роль у сучасному вокальному мистецтві.

Література: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 13, 31, 32, 35, 52, 54.

Тема 2. Співочий голос – акустичне явище.

Самостійна робота: Виникнення та розповсюдження звуку – 7 год.

Мета: вивчення співацького голосу як акустичного явища та володіння основними знаннями з вокальної акустики.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Дати пояснення співацькому голосу.
2. Виникнення та розповсюдження звуку.
3. Визначити витоки співочого голосу.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

Тема 3. Звуки тонові та шумові. Висота звуку. Сила звуку.

Самостійна робота: Визначення музичного звуку – 7 год.

Мета: поглибити знання щодо висотності музичного звуку та його розповсюдження.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Дати визначення звуку тонові та шумові.
2. Які частоти та функції голосу впливають на висоту звуку.
3. Сила звуку голосового апарату.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

Тема 4. Тембр звуку.

Самостійна робота: Особливості тембру голосу – 7 год.

Мета: поглибити знання щодо вокального тембру.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Дати визначення тембру.
2. Тембр як індивідуальна особливість вокаліста.
3. Визначити фактори які впливають на тембр.
4. Основний тон та обертони коливального звуку.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

Тема 5. Резонаторна система голосу. Резонатори голосу.

Самостійна робота: Уявлення о резонансі – 7 год.

Мета: поглибити та засвоїти знання щодо резонаторної системи голосового апарату.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Дати загальне визначення явищу резонанс.
2. Резонаторна система голосового апарату: види резонаторів.
3. Значення резонаторів голосу під час співу.
4. Визначити фактори які впливають на роботу резонаторної системи.
5. Голосова щілина, форманти голосних звуків.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 3, 54.

Тема 6. Техніка співу та її зв'язок з виконавськими завданнями.

Самостійна робота: Співацька техніка голосу – 7 год.

Мета: з'ясувати зв'язок між вокальною технікою та виконавськими завданнями.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Вокальна техніка та її різновиди.
2. Фізіологічні процеси впливу на виконання поставлених завдань.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 25, 29, 30, 32, 37, 39, 47, 48, 53, 54.

Тема 7. Роль розвитку музикальності в процесі постанови голосу.

Самостійна робота: Музикальність в процесі співу – 7 год.

Мета: визначити основні фактори впливу на розвиток музикальності.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Вплив вокальної техніки на музикальність.
2. Фактори впливу на розвиток музичного мислення, творчої фантазії
3. Умови та процеси для розвитку музикальності та музичного почуття.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

Тема 8. Підбір виконавських прийомів та їх зв'язок з розвитком музичного мислення.

Самостійна робота: Виконавські прийоми та музичне мислення – 7 год.

Мета: визначити фактори впливу музичного мислення на формування співочих навичок.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Співочі стереотипи та умови, які сприяють їх виробленню.
2. Схеми процесу навчання.
3. Етапи розвитку співочих рухливих навичок.
4. Фази уточнення вокальних навичок

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 25, 29, 30, 32, 37, 39, 47, 48, 53, 54.

Семінарське заняття: Співочий голос як акустичне явище.

Мета: вивчення співацького голосу як акустичного явища та володіння основними знаннями з вокальної акустики.

Питання:

1. Дати пояснення що таке співочий голосу.
2. Виникнення та розповсюдження звуку.
3. Звуки тонові та шумові.
4. Висота звуку.
5. Сила звуку.
6. Тембр звуку. Основний тон та обертони.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

Розділ 2. Співацькі навички в вокальному виконавстві

Тема 9. Співочий голос.

Самостійна робота: Професійний співочий голос – 7 год.

Мета: розкрити сутність професійного співацького голосу.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Дати визначення професійному голосу та голосу самодіяльному.
2. Основні характеристики співочого голосу.
3. Дати визначення: діапазон голосу, польотність, вібрато.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 59.

Тема 10. Роль та розвиток слуху. Вокальний слух.

Самостійна робота: Вокальний слух для співака – 7 год.

Мета: визначити роль музичного слуху в вихованні вокаліста.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Закони розвитку музичного слуху.
2. Види слуху: активний, пасивний.
3. Вплив м'язового відчуття та звукового відчуття на голос вокаліста.
4. Вокальний слух.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

Семінарське заняття: Акустика голосового апарату

Мета: засвоєння всіх явищ співацького голосу які доцільно впливають на вироблення необхідних якостей у голосі.

Питання:

1. Резонатори та деки співацького голосу.
2. Форманти голосних звуків речі.
3. Співацькі форманти.
4. Роль носового резонатору.
5. Вібрато, польотність звуку.
6. Резонаторна система голосового апарату.
7. Акустичні вимоги для виступу.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

Тема 11. Взаємодія дихання з іншими частинами голосового апарату.

Самостійна робота: Голосовий апарат та вокальне дихання- 8 год.

Мета:розглянути голосовий апарат з функцією дихання.

Завдання:Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Гортань та дихання в процесі звукоутворення.
2. Артикуляційний апарат та дихання в процесі вокалізації.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30. 31, 53, 59.

Тема 12.Дихання при співочому звукоутворенні.

Самостійна робота:Вокальне дихання, опора звуку – 7 год.

Мета: поглибити та засвоїти знання співацького дихання.

Завдання:Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Дихання як ведучий фактор в звукоутворенні.
2. Діафрагма в процесі вокалізації.
3. Типи дихання.
4. Організація співочого видиху.
5. Вправи на дихання (мовна та вокальна позиція)

Література:2, 3, 5, 6, 7, 8, 30. 31, 53, 54.

Тема 13.Робота гортані у співі. Побудова гортані.

Самостійна робота:Робота гортані під час співу – 7 год.

Мета:з'ясувати роботу гортані в процесі звукоутворення.

Завдання:Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Побудова гортані.
2. Робота гортані під час співу.
3. Відчуття гортані в співі.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30. 31, 53, 54.

Тема 14.Голосові м'язи.

Самостійна робота:Робота голосових м'язів під час співу – 7 год.

Мета:висвітлити значення голосових м'язів під час співу.

Завдання:Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Голосові м'язи.
 2. Теорія голосоутворення.
 3. Типи атаки звуку з прикладами.
- Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30. 31, 53, 54.

Тема 15.Регістри голосу. Регістри чоловічого голосу, регістри жіночого голосу.

Мікст.

Самостійна робота:Регістри голосового апарату – 7 год.

Мета:визначити анатомічні та функціональні можливості гортані до регістрової побудови голосу.

Завдання:Підготувати відповіді на такі запитання:

- 1.Регістрова побудова голосу.
2. Регістри чоловічого голосу.
3. Регістри жіночого голосу.
4. Прикриття голосу. Згладжування регістрів.Мікст.

Література:

Семінарське заняття: Співацький голос та його характеристика.

Мета:засвоєння основних характеристик співацького голосу, надання класифікації співацького голосу.

Питання:

1. Загальна характеристика співочого голосу .
2. Регістри голосового апарату. Зона примарного звучання. Мікст.
3. Діапазон голосу. Розвитокдіапазону.
4. Класифікація голосу.

Література:2, 3, 5, 6, 7, 8, 30. 31, 53, 54.

Тема 16.Робота артикуляційного апарату в співі. Губи, язик, м'яке піднебіння під час співу.

Самостійна робота: Артикуляційний апарат в процесі вокалізації – 7 год.

Мета: з'ясувати значення артикуляційного апарату в співі.

Завдання: Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Дикція та артикуляція.
2. Робота артикуляційного апарату в мові.
3. Артикуляція при переході від мови до співу.
4. Робота губ, язика, м'якого піднебіння під час співу.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

Тема 17.Дефекти голосу.

Самостійна робота:Фактори виникнення дефектів голосу – 7 год.

Мета:визначити дефекту голосу що впливають на якість вокального звуку.

Завдання:Підготувати відповіді на такі запитання:

1. Види дефекту голосу.
2. Робота над усуненням дефектів голосу (форсоване звучання, носовий призвук, затиснення нижньої щелепи, детонація).
3. Вправи на визволення голосу.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 25, 29, 30, 32, 37, 39, 47, 48, 53, 54.

Семінарське заняття: Співацьке дихання. Резонаторна система голосу.

Мета: вивчення та значення сивацького дихання в процесі постановки голосового апарату. Як вокальне дихання впливає на якість звуку та роботи органів звукоутворення.

Питання:

1. Визначення співацького дихання. Опора звуку.
2. Види сивацького дихання.
3. Роль мішаного дихання в процесі звукоутворення.
4. Вплив резонаторної системи на вокальне звучання. Робота резонаторної системи під час звукоутворення.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 30, 31, 53, 54.

VIII. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, дискусії, ділові ігри, кейси, робота в малих групах, самостійна робота, майстер-класи, робота з Інтернет-ресурсами.

IX. Методи контролю

Форма підсумкового контролю успішності навчання — залік. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, оцінки якості виконання завдань самостійної роботи здобувачів, презентації тощо.

X. Розподіл балів, які отримують бакалаври

Розділ 1 (поточне тестування)			Розділ 2 (поточне тестування)			зарах
T1	T2	Реф.	T3	T4	Тест	
10	10	5	10	5	10	20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

XI. Методичне забезпечення

НМК дисципліни в гул-класі, презентації лекцій, навчальні посібники, нормативні документи, інтернет-ресурси.

XII. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Особливості та різновиди вокального мистецтва.
2. Виникнення та розповсюдження звуку.
3. Дати пояснення співацькому голосу.
4. Сила звуку голосового апарату.
5. Тембр як індивідуальна особливість вокаліста.
6. Визначити вимоги які впливають на тембр.
7. Резонаторна система голосового апарату: види резонаторів.
8. Значення резонаторів голосу під час співу.
9. Вокальна техніка та її різновиди.
10. Фізіологічні процеси впливу на виконання поставлених завдань.
11. Умови та процеси для розвитку музичності та музичного почуття.
12. Етапи розвитку співочих рухливих навичок.
13. Основні характеристики співочого голосу.
14. Закони розвитку музичного слуху.
15. Вокальний слух.
16. Дихання як ведучий фактор в звукоутворенні.
17. Діафрагма в процесі вокалізації.
18. Типи дихання.
19. Організація співочого видиху.
20. Побудова гортані.
21. Робота гортані під час співу.
22. Голосові м'язи.
23. Теорія голосоутворення.
24. Типи атаки звуку.
25. Регістрова побудова голосу.
26. Згладжування регістрів. Мікст.
27. Регістри голосового апарату. Зона примарного звучання. Мікст.
28. Діапазон голосу. Розвитокдіапазону.
29. Класифікація голосу.

30. Дикція та артикуляція.

31. Робота над усуненням дефектів голосу (форсоване звучання, носовий призвук, затиснення нижньої щелепи, детонація).

ХІІІ. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Антонюк, Валентина. Вокальна педагогіка (сольний спів): Підручник. – К.: ЗАТ “Віпол”, 2007. – 174 с.
2. Бокоч В. А. До проблеми методики навчання естрадного вокалу / В. А. Бокоч, Л. І. Кузьменко-Присяжна, Л. В. Остапенко // Молодий вчений. – № 8(48). – 2017. – С. 31–34.
3. Ван Чень. Методика формування виконавського артистизму студентів магістратури в процесі вокально-фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання / Ван Чень: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2017. – 244 с.
4. Вовкун В. В. Мистецтвозрежисури масових видовищ: підручник / Василь Володимирович Вовкун. – К.: Н. М., 2015. – 356 с.
5. Гмиріна С. В. Постановка концертного номера як засіб фахової підготовки студента-вокаліста С. В. Гмиріна // Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. – 2017. № – 2. С –. 136–140. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/maed_2017_2_26
6. Гнидь Б. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) / Б. Гнидь. – К.: НМАУ, 2002. – 96с.
7. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва / Б. Гнидь. – К.: НМАУ, 1997. – 320 с.
8. Голубев П. Поради молодим педагогам-вокалістам / П. Голубев. – К.: Муз. Україна, 1983. – 62с.
9. Гребенюк Н.1, Батовська О.2, Кириленко Я. 3, Теслер Т. 4, Хасанов Р.5. Синкретичні тенденції у сучасному Західно-Європейському вокальному та хоровому мистецтві: виклик сьогодення / STUDIA UB BMUSICA, LXVI, 2, 2021 (р. 157 – 177)
10. Іванова І. Історія опери : Західна Європа. XVII–XIX століття : навч. посібн. / І. Іванова, Г. Куколь, М. Черкашина. — К. : Заповіт, 1998. — 384 с.
11. Історія української радянської музики / Л. Архімович, Н. Грицюк, Л. Грисенко та ін. — К. : Муз. Україна, 1990. — 296 с.
12. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки: Історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Михайлов-Сидоров. – К.: Мистецтво, 1963. – 340с.
13. Кононова О. Музична культура Харкова кінця XVIII – початку ХХ століття / О. Кононова. — Х. : Основа, 2004. — 176 с.
14. Корній Л. Історія української музики : підручн. для вищ. муз. навч. закл. Ч. 1–3 / Л. Корній. — НМАУ ім. П. І. Чайковського. — К.; Харків.; Нью-Йорк : Вид-во М. П. Коць. — Ч. 1 : Від найдавн. часів до серед. XVIII ст. — 1996. — 314 с., Ч. 2 : Друга половина XVIII ст. — 1998. — 387 с., Ч. 3 : XIX століття. — 2001. — 479 с.
15. Манько С. Б. Естрадна музика та мюзикл / С. Б. Манько // Культура та інформаційне суспільство ХХІ ст. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 18-19 квіт. 2013 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків, 2013. — С. 176.
16. Манько С. Б. Жанрова модель мюзиклу / С. Б. Манько // Культура та інформаційне суспільство ХХІ ст. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24–25 квіт. 2014 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка та ін. — Харків, 2014. — С. 124-125.
17. Манько С. Б. Історія розвитку мюзиклу в першоджерелах та публікаціях / С. Б. Манько // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. — Харків, 2014. — №1. — С. 43–46.

18. Манько С. Б. Мюзикл і рок-опера в українському соціокультурному просторі / С. Б. Манько // *Культура України : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків, 2012. — Вип. 39. — С. 268–276.*
19. Манько С. Б. Мюзикл та рок-опера в українській культурі XXI ст. / С. Б. Манько // *Х: Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва на тему: «Українська культура: виклики сьогодення» : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 31 травня – 1 червня 2012 р. / Нац. акад. кер. кад. культури і мистецтв ; за ред. С. М. Садовенко. — Київ, 2012. — С. 181–182.*
20. Манько С. Б. Мюзикл та шоу-бізнес / С. Б. Манько // *Молодь України в контексті міжкультурної комунікації : матеріали ІХ всеукр. студ. наук.-практ. конф. 5 квіт. 2012 р. / Дніпропетровський ун-т ім. Альфреда Нобеля. — Дніпропетровськ, 2012. — С. 100–101.*
21. Манько С. Б. Розвиток україномовних мюзиклів та рок-опер / С. Б. Манько // *Молодь: освіта, наука, духовність : матеріали ІХ всеукр. наук. конф. студ. і молодих вчених 4–5 квіт. 2012 р. — Київ : Ун-т «Україна», 2012. — Ч. 2. — С. 55–57.*
22. Манько С. Б. Специфіка артистичної діяльності в процесі репрезентації на вітчизняній сцені мюзиклу та рок-опери / С. Б. Манько // *Аркадія. — 2012. — № 3. (34) — С. 55–59.*
23. Манько С. Б. Специфіка мюзиклу та підготовка естрадного співака / С. Б. Манько // *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. 22–23 листоп. 2012 р. / Харків. держ. акад. культури ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко. — Харків, 2012. — С. 337–339.*
24. Манько С. Б. Сучасний музичний театр та підготовка виконавських кадрів / С. Б. Манько // *Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. (Мистецтвознавство) / за ред. В. Я. Даниленка. — Харків, 2012. — № 9. — С. 161–164.*
25. Манько С. Б. Творчість С. Бедусенка та сучасний музичний театр України / С. Б. Манько // *Культура і сучасність. — 2012. — № 2. — С. 140–144.*
26. Мельник, М.М. Професійні якості режисера як фахівця сценічних мистецтв. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2012. № 2. С. 126–130.*
27. Мельник, М.М. Сольний концерт — популярна форма сучасної естради. *Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль, 2017. № 2 (Вип. 37). С. 153–159.*
28. *Методичні рекомендації до курсу лекцій «Історія вокального мистецтва» / [упорядн. Л. Г. Цуркан]. — Х. : ХІМ, 1991. — 23 с.*
29. Михайлова Т. *Виховання співаків у Київській консерваторії / Т. Михайлова. — К. : Муз. Україна, 1970. — 128 с.*
30. *Музична естрада : словник // укладач В. М. Откидач. — Х. : Видавець І. В. Якубенко, 2004. — 445 с.*
31. Олена Коляденко – режисер-постановник номера Марії Яремчук на «Свробаченні–2014». *UA Перший. (2014). Вилучено з <https://tv.suspilne.media/news/channel/55069>*
32. Откидач В. М. *Складові творчості естрадного співака (частина перша) / В. М. Откидач // Вісник ХДАДМ «дизайн-освіта в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку та євроінтеграція». – № 4. – 2011. – С. 204–208.*
33. Поплавський М.М. *Менеджер шоу-бізнесу: підручник / Михайло Михайлович Поплавський. – К., 1999. – 560 с.*
34. Рось З. П. *Особливості роботи з розвитку вокально-виконавської техніки естрадно-джазових співаків: навчальний посібник з методичними рекомендаціями / Зоряна Петрівна Рось. — Івано-Франківськ : «СІМІК», 2019. — с. 66.*
35. Рябуха Т. М. *Взаємодія фольклорних інтонацій та стилістичних тенденцій в українській пісенній естраді. Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. Харків, 2018. Вип. 61. С. 190–199.*

36. Рябуха Т. М. Специфіка впливу джазового співу на естрадне мистецтво України. Вісник Харків. держ. Академії дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В. Я. Х. : ХДАДМ, 2019. Мистецтвознавство: № 3. С. 102–106.
37. Семененко І.В., Іваненко М.В., Павлюкова Г.В. Концертний виступ в контексті виконавської діяльності вокаліста. «Молодий вчений» • № 11 (51). — листопад, 2017 р. - Київський національний університет культури і мистецтв. — С. 652 — 655.
38. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України ім. Тараса Шевченка : історія і сучасність / Ю. Станішевський. — К. : Муз. Україна, 2002. — 735 с.
39. Станішевський Ю. Оперний театр Радянської України : історія і сучасність / Ю. Станішевський. — К. : Муз. Україна, 1988. — 248 с.
40. Стефанович М. Михайло Іванович Донець. [Життєвий і творчий шлях українського співака. 1883 – 1941] / М. Стефанович. — К. : Мистецтво, 1965. — 40 с.
41. Терещенко А. Львівський державний академічний театр опери та балету ім. Івана Франка : Піввіковий творчий шлях / А. Терещенко. — К. : Муз. Україна, 1989. — 206 с.
42. Теслер Т. М. Стилістика диско в українській пісенній естраді у 80-х роках ХХ століття / Т. М. Теслер // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник; . – Одеса: видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 32., Книга 1 – С. 403 – 413.
43. Теслер Т. М. «Український солоспів у контексті сучасного музичного мистецтва» - «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики». Матеріали ІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції науково-практичної конференції (ХНУМ, 25 жовтня, 2018) – С.113 – 117.
44. Теслер Т. М. «Джаз у жанрі української естрадної пісні» – «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики». Матеріали ІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції науково-практичної конференції (ХНУМ, 31 жовтня, 2019) – С.30 – 32.
45. Теслер Т. М. «Стиль диско в жанрі української естрадної пісні» – «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики». Матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції науково-практичної конференції (ХНУМ, 29 жовтня, 2020) – С.77 – 78.
46. Теслер Т. М. «Жанр мюзиклу в сучасному музичному просторі» - «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики». Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції науково-практичної конференції (ХНУМ, 28 жовтня, 2021) – С.67 – 69.
47. Тимофєєв В. Бела Руденко / В. Тимофєєв. — К. : Муз. Україна, 1973. — 84 с.
48. Ханас, О. (2021). Від Пономарьова до Go_A: хто з виконавців представляв Україну на "Євробаченні". Фокус. Вилучено з <https://focus.ua/uk/lifestyle/482844-ot-ponomareva-dogo-a-kto-iz-ispolniteley-predstavlyal-ukrainu-na-evrovidenii>
49. Хлистун О. С. Режисура української пісенної естради: стратегії творчості / Олена Сергіївна Хлистун // Вісник КнукіМ. Серія: Мистецтвознавство. – 2015. – вип. 33. – С. 160–165.
50. Хочу, щоб всі люди прокинулися. Режисер Костянтин Томільченко розповів про номер GO_A і досвід участі в Євробаченні. NB art. (2021). Вилучено з <https://nv.ua/art/evrovidenie-2021-solistka-go-a-dala-shum-moshchnuyu-energetiku-postanovshchik-vystupleniya-tomilchenko-50161353.html>
51. Музична естрада: Словник // Укладач В. М. Откидач. – Х.: Видавець І. В. Якубенко, 2004. – 445с.

Додаткова

Інформаційні ресурси

1. Інтернет ресурси, відеозаписи тощо.

Навчальне видання

ОСНОВИ ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАННЯ

Програма навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Естрадний спів»
Укладач

Теслер Тамара Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач

Комп'ютерний набір Ю. Заклінська
Комп'ютерна верстка І. Колесник

Друкується в авторській редакції

План 2023

Підписано до друку _____ 2023 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. ____ Тираж 100. Зам № ____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК

